

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrtice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Denarstven zavod velike važnosti tudi Slovencem.

Žalibog je sedajni čas resnično, da človek skoraj nikder več ne velja, kakor v denarjih plača. Denar je svetu vladar. Brez gmotnih sredstev, brez denarskih sil je vsak narod, vsaka stranka slaba in zaničevana. To je ravno premnogo krivo, da 20 let nismo mogli nemškega liberalizma otresti, kajti njemu robovali so skoraj vsi denarstveni zavodi, hranilnice, posojilnice, banke itd. Vlada sama je le pri njih jemala denarjev v zajem in pri raznih volitvah smo upliv denarja v liberalnih rokah dovolj čutili. Dva pridna ministra, grof Belkredi in grof Hohenwart, sta deloma denarstvenim silam nasprotnikov podlegla. Da se to tretjič ne priigodi, skrbel je minister grof Taaffe še o pravem času. Dovolil je osnovanje novega denarstvenega zavoda. In ta zavod je deželjska banka, nemški: *Länderbank*. Denar je večjidel iz Francoskega. Predsednik je od cesarja imenovani slovanski, poljski grof Vodžički; v upravnem svetu sedijo večjidel konservativci na glasu: knez Thurn-Taxis starši, naš baron Goedel, baron Ringhofer, baron Gudenau, grof Potocki, grof Beauvoir, markž Harkourt, Bontoux, bivši ravnatelj južne železnice, baron Burgoing in vitez plem. Skene. Tej *„Länderbank“* pridružile so se, uvidevši njeno važnost, še druge denarstvene sile: *Bodencredit-Anstalt*, *Bankverein*, berlinska *„Deutsche Bank“* in francoska *„Union generale“*. Tolika denarstvena moč je sedanjemu ministerstvu na razpolaganje! Ni mu potreba, kakor prejšnjim ministerstvom, uklanjati se liberalno-judovskim denarstvenim zavodom judov *Rothschildov* itd.

Najprvo je se upliv *„Länderbanke“* prikazal, ko je minister dr. Dunajevski prisiljen bil, 50 milijonov v zajem vzeti, da pokrije dolgove, katere je njegov liberalni prednik naredil. Liberalni in židovski zavodi so roke globoko v žepe tiščali in dejali, da nič ne posodijo. Na to je minister *„Länderbanki“* namignil, naj ona posodi.

No in sedaj so bili vsi liberalni in židovski mogotci kar po konci, ter na vso silo ponujali denarjev. Nasledek temu je bil, da je minister za vsako na 100 gl. glaseče se državno dolžno pismo dobil 93 gl., med tem, ko liberalni ministri niso nikoli več ko 63 gl. iztrgali, t. j. s pomočjo *„Länderbanke“* je minister Dunajevski državi pridobil 15 milijonov goldinarjev, ki bi sicer bili zginoli v žepih in kasah judovskih in liberalnih denarstvenih mogotcev. Tudi bi se ti gospodje res do konca kujali, nič denarja dali, ali proti velikej zgubi države posodili, in ministerstvo Taaffejevo bi bilo pokopano in zopet nemško-liberalno na njegovo mesto pozvano. *„Länderbank“* je to zabranila.

Kakor novine poročajo, razteza *Länderbank* vedno dalje svoj delokrog. Ona stavi veliko železnico iz Budimpešta v Belgrad, vse železnice v Srbiji, bržčas tudi transversalno na Moravskem, kedaj dolensko na Kranjskem, bosensko-dalmatinsko itd. V to svrhu potrebuje mnogo železja. No, in da si ga sama prireja, kupila je skoraj vse štajerske in koroške fužine in železarijska podjetja. Njena last so uže: *Hüttenberška* na Koroškem, *Gradec-Küflaška*, *Kindberška* (30.000 oravlov je samo gozda), *Marija-Celjska*, *Innerberška*, *štirska Eisenindustrie-zadruga*, *Leobenska zadruga*, vitez *Fridaujeva* železarija in sedaj se pogaja z *Ivniško*. Dosedanji podjetniki, večjidel zagrizeni liberalci, so na akcije najemali mnogo denarjev, nekaj časa na nos na vrat veliko železa prirejali pa kupcev niso imeli. V kratkem so bili prisiljeni delavce odpuščati, fužine zapirati in delničarji so se za denarje lahko obrisali. Več ali manj prišla so vsa podjetja na nič, na veliko škodo vsej deželi zlasti tudi kmetskim ljudem, ki niso mogli več tje toliko zrnja, živine in vina prodavati, kakor poprej. To bo sedaj drugače. Vse se ukrene na bolje. *Länderbank* bo sama največ železa potrebovala in sploh le toliko delati dala, kolikor bo treba. Tako bodo fužine zmiraj redno delale naprej. Nove življenje zadobijo kraji s fužinami in rudami. To bo de močno uplivalo na povzdigo

blagostanja, ki je sedaj skoraj uničeno. Ali to še ni vse. Reč je tudi politične važnosti.

Pri zadnjih volitvah za deželni zbor štajerski zmagali so nemško-liberalni kandidati: Karneri, Hakelberg, Lohninger, Pauer z neznatno večino 2—5 glasov. Sedaj še teh ne dobijo več, kajti Länderbank razpolaga zaradi svojih posestev, če se zelo ne motimo, najmenjše z 8.—10. glasi. Ako še pomislimo, kako tolik zavod na vse strani upliva, ker ima mnogo zvez z železnicami, z liferanti, s posestniki premogovih jam itd. smemo reči, da pri bližnjih volitvah v deželnem zboru štajerskem pomaga Länderbank slovenskim in nemško-konservativnim poslancem do večine, na Koroškem večim našim kandidatom do zmage, pri volitvah v državni zbor pa do izbacenja sedanjih mnogeletnih nemško-liberalnih kričavcev! Res velikansk prevrat na bolje navezan je na srečno delovanje novega denarstvenega zavoda Länderbank. Slovenske liste prijazno opozorujemo na to velevažno reč! Naši podatki so iz dovolj zanesljivih virov.

Gospodarske stvari.

Premiranje in dirka v Žavei.

Naj ti, dragi „Slovenski Gospodar“, konjsko premiranje 3. t. m. in konjsko dirko 4. t. m. v Žavei malo popišem. Naš trg Žavec je bil dne 3. in 4. septembra t. l. z zastavami in venci okinčan ter so bili tudi slavaloki postavljeni. V soboto 3. t. m. je bilo premiranje konj in se je Savinčanom moglo ponosno sree veselja smejati, ko je bilo videti, da imamo tako lepe konje v naši krasnej okolici.

Prignali so 127, ne računjeno sesna žrebata, in sicer 4 polnoletne žrebce, 7 žrebcev žrebet, 36 plemenskih kobil z žrebeti, 30 3-, 4- in 5letnih kobil, 21 2letnih in 29 1letnih žrebcev; prišlo bi bilo še več konj, ali ravno Trnovčani, kateri imajo kaj lepe konje, niso smeli k premiranju prignati, ker je neki konj od tam bil kot smrkv spoznan.

Darila so prejeli za kobile: Anton Pikel v Gomilskem, 50 gl., Jurij Mravljak v Čretah, 40 gl., Jože Govek v Kokarji, 30 gl., Jurij Cukala v Gomilskem, 20 gl., Franc Dimec v Melogi, 20 gl., Jože Čepelj v Gornjemgradu, 20 gl., Valentin Metličar v Št. Vidu, 20 gl., Jože Zahonik v Bočni, 20 gl., Matija Vogl 20 gl., Jaka Rapot z Št. Jurja, Jaka Breznik 15 gl., Holobar Anton z Vrnbja, 15 gl. Za žrebata: Martin Mirnik v Lopati, 15 gl., Janez Gomilšek v Kokarji, 20 gl., Mat. Oevirk v št. Petru, 20 gl., Jože Pešec v Arjivesi, 15 gl., Jože Belaj v Rakitovci, 15 gl., Valentin Metličar v št. Vidu, 10 gl., Jože Cizer na Vranskem, 10 gl., M. Mirnik v Zapotah, 10 gl., in Jože Hajnžič v Rečici, 10 gl.

Dalje so dobili gospodje: stotnik Karol Haupt v Strausseneggu, Oskar baron Wahrsberg z Pake, srebrne državne svetinje, Karol Haupt bronasto državno svetinjo, grof Kurt Spiegel in zopet Karol Haupt diplome. Tudi g. Štancer v Konjicah je prejel priznalno diplomu od konjerejskega društva.

Med tem, ko so gospodje odborniki se zaradi premij pomenkovali, je deželni živinozdravnik g. Klingan prav dobro govoril o konjerejstvu ter dobre in slabe strani savinjske konjereje omenil in obljubil posebno zaradi dednih bolezni v „Pferdezüchter“ pisati, iz katerega se bode prosilo, da tudi „Gospodar“ posneme. (Prav radi. Ured.)

G. E. Širca iz Griž je govor kmetom slovenski raztolmačil, kar so kmetje jako pazno poslušali, tudi je kmetom branje „Slovenskega Gospodarja“ priporočal. (Lepa hvala. Ured.) Premirane konje so Žavske gospe z lepimi venci okinčale.

V nedeljo 4. t. m. popoldne bila je dirka. Ljudstva je prišlo nad 3000, gospodje iz Celja, plemstvo in druga gospoda iz okolice. Voz za vozom se je pripeljal. Sedeži na odrih, katerih je bilo 200, so se hitro razprodali, in mogoče bi bilo, še dvakrat toliko sedežev spečati.

Dirkina pot na krasnem prostoru bila je vsa v zastavah. Izvrstna godba Šmarijska je pa igrala.

Okolo tretje ure pozvoni in dirka se začne. Vozov je bilo v vseh 3 dirkah 17. 1. dirka, enkrat okrog = 1 kilometer. 1. darilo dobi Anton Pajek z Konjice, 5 zlatov, predirja v 2 minutah 20 sekundah, 2. darilo dobi Urša Taučer z Rečice, 3 zlate, predirja v 2 minutah 34 sekundah, 3. darilo dobi Franc Cukala v Gomilskem, 2 zlata, predirja v 2 minutah 37 sekundah.

2. dirka, dvakrat okrog = 2 kilometra. 1. darilo g. Premozer iz Šmarijete, 8 zlatov, predirja v 4 minutah 30 sekundah, 2. darilo g. E. Širca v Žavei, 3 zlate, predirja v 4 minutah 36 sekundah, 3. darilo g. Stiglic z Letuša, 2 zlata, predirja v 4 minutah 59 sekundah.

3. dirka, dvakrat okrog = 2 kilometra. 1. darilo g. Jakob Janič v Žavei, 40 gl., predirja v 4 minutah 16 sekundah, 2. darilo g. Zima z Celja, 30 gl., predirja v 4 minutah 24 sekundah, 3. darilo g. Anton Mastnjak z Ljubečne, 20 gl., predirja v 4 minutah 38 sekundah, 4. darilo g. Albert Waland iz Konjice, 15 gl., ter predirja v 4 minutah 40 sekundah, 5. darilo g. E. Širca iz Žavea, 1 zlat, predirja v 4 minutah 40 sekundah. Zadnja dva sta srečkala med seboj.

Po dirki je bilo srečkanje in so naslednje številke bile vzdignene: 2390, 3567, 1767, 1296, 1182, 3008, 2249, 3166, 2491, 3768, 2065, 1582, 2257, 1562, 3262, 544. Za nekatere dobitke se še nihče ni oglasil; ako se v 8 dneh nobeden ne oglasi, bodo se dobitke v prid društvu na dražbi prodavale.